

УДК 373.5:745/749

**Пахомов Дмитро Євгенович**

*студент 4 курсу, спеціальності «Середня освіта.*

*Трудове навчання та технології», ДЗ «Луганський національний  
університет імені Тараса Шевченка»*

*м. Старобільськ*

*Науковий керівник – Бурдун Віктор Васильович к.п.н., доцент,  
завідувач кафедри технологій виробництва і професійної освіти*

### **ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ І МЕТОДІВ ТВОРЧОГО ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ПРОЄКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ**

Сьогодні досить актуальним є дослідження проблеми творчого розвитку школярів, особливо під час уроків трудового навчання. Зміни, які на сьогоднішній день відбуваються у суспільстві вимагають внесення корективів та оновлення системи освіти, тому що орієнтири цієї системи змінюються. Вагомою ланкою в дослідженні є розвиток творчої самостійної особистості, тобто особистісно-орієнтовне навчання.

Зараз в педагогічній науці ведеться активний пошук конструктивної організації процесу навчання, що активізувало б в учнів розвиток творчої активності, в цілому, та зокрема творчого мислення. Але на теоретичному і практичному рівнях проблема розвитку творчого мислення учнів на уроках трудового навчання залишається недостатньо вирішеною.

Одним із активних інструментів в проєктній діяльності є метод проєктів, що дає змогу активно розвивати в учнів основні види мислення, творче мислення, творчі здібності, прагнення самому створити, усвідомити себе творцем під час роботи з «неслухняними інструментами», «розумними конструкціями», «технологічними системами». В учнів має виробитись і закріпитись звичка до аналізу споживчих, економічних, екологічних і технологічних ситуацій, здатність оцінювати ідеї, виходячи з реальних матеріальних можливостей, уміння вибирати найбільш технологічний, економічний спосіб виготовлення об'єкта проєктної діяльності, який би відповідав вимогам дизайну (Царенко, 2007).

Творчість – це досить складний і своєрідний процес, якому можна навчитися. Для цього необхідно виявити його закономірності, на основі яких можна створити певні методи або прийоми. Пошук наукової організації творчої праці дав змогу розробити нові методи розв'язку проблемних задач. Серед розроблених ученими методів найбільш ефективними і відомими в сучасній літературі з питань технічної творчості є: метод мозкового штурму, метод фантазування, метод зразків, метод фокальних об'єктів, метод створення образу ідеального об'єкта (Терещук, 2006).

Метод проєктів, як технологія, включає в себе сукупність дослідницьких, пошукових проблемних методів, творчих за своїм змістом. До методів творчого мислення належать: мозковий штурм – груповий метод творчої діяльності за відсутності будь-яких критеріїв оцінювання й напрямків пошуку ідей. Метод є практично універсальним, тому що дозволяє розглядати майже будь-яку проблему у сфері людської діяльності;

метод контрольних запитань, суть якого полягає у використанні при пошуку розв'язань творчих завдань списку спеціально підготовлених запитань. Цей метод можна застосовувати в комбінації з методом мозкового штурму для генерування ідей, формулювання відповідей. У практиці набули поширення універсальні опитувальники, складені Л. Осборном, Д. Пірсоном, Д. Пойя та ін. Їх досить багато, але по своїй суті вони є своєрідними шпаргалками для винахідників; метод синектики – вид мозкового штурму при допущенні обговорення й відсівання ідей на стадії їх висування й визначення прийомів генерування ідей. При організації пошуку нових рішень методом синектики дотримуються тих самих правил, що й при використанні методу мозкового штурму. При цьому варто враховувати, що відмінність методу синектики полягає в тому, що на стадії висування ідей заохочуються їх критика й відсівання тих ідей, які не відповідають поставленому завданню. У процесі генерування використовується прийом аналогій. Сьогодні поширеною є думка про те, що для викладання предмету на належному науково-методичному рівні, треба повернутися до технологій проектного навчання. В основу якої має бути покладена творча діяльність учнів, зорієнтована на вільний вибір ними об'єкта проектування. Саме тому в оновленій програмі трудового навчання знайшли своє відображення вищезазначені методи творчої діяльності.

В атмосфері нашої духовності, серед красивих речей, зроблених своїми руками, в теплому, приємному, комфортному приміщенні ми починаємо менше нервувати через невдачі, поступово навчаємося по іншому ставитися до людей, становимося більш впевненими. Важливо передбачити виконання учнями творчих проектів (Шостак, 2005). Метод проектів дає змогу активно розвивати в учнів основні види мислення, творчі здібності, прагнення самому усвідомити себе творцем під час роботи з «неслухняними інструментами», «розумними конструкціями» тощо. В учнів виробляється і закріплюється звичка до аналізу споживчих, економічних і технологічних ситуацій, здатність оцінювати ідеї, виходячи з реальних потреб, вибирати найбільш технологічний, економічний спосіб виготовлення об'єкта проектування, який відповідав би вимогам дизайну. У процесі роботи над проектами діти здобувають знання та навички володіння основними дослідницькими методами (аналіз літератури, пошук джерел інформації, збір і обробка даних, бачення і висування нових проблем, методів їх розв'язання); володіння технічними засобами; уміння самостійно інтегрувати раніше отримані знання з різних навчальних предметів для розв'язування пізнавальних задач.

Таким чином, використання технологій і методів творчого та критичного мислення на уроках трудового навчання підвищує інтерес учнів до цього предмету, сприяє розвитку учнів, створює умови для якісного виконання запланованих календарним планом проектів.

### Список використаних джерел та літератури

- 1. Терещук А.** Методи творчої діяльності на уроках трудового навчання. Трудова підготовка в закладах освіти. 2006. №1. С. 19 – 23.
- 2. Царенко О. М.** Особистісно-орієнтоване навчання учнів. Наукові записки КДПУ. Серія: Пед. науки. 2007. Випуск 72. С. 235 – 240.
- 3. Шостак І. В.** Особистісно-орієнтований підхід до трудового навчання. Новий колегіум. 2005. № 4. С. 52 -54.